

Nghe rộng: chiến lược hiệu quả nhằm tăng kỹ năng nghe hiểu cho sinh viên tại Học viện An ninh nhân dân

Nguyễn Thị Lan Oanh*

*Khoa Ngoại ngữ, Học viện An ninh Nhân dân

Received: 16/04/2024; Accepted: 26/04/2024; Published: 15/5/2024

Abstract: In the contemporary university setting, having strong listening skills is crucial for students' academic progress and language acquisition. Nonetheless, numerous students encounter challenges when it comes to engaging with lectures, presentations, or audio materials due to their difficulty in comprehending information. In such circumstances, implementing extensive listening techniques has emerged as a valuable and efficient approach to aid students in enhancing their listening comprehension abilities. This article focuses on assessing the efficacy of employing extensive listening strategies to enhance students' English listening skills, while also outlining various methods and considerations for implementing this approach to bolster listening comprehension skills among students at the People's Security Academy.

Keywords: Listening, listening comprehension, extensive listening, People's Security Academy

1. Đặt vấn đề

Nghe - hiểu là một trong những kỹ năng cơ bản của quá trình sử dụng ngôn ngữ. Vậy nhưng, rất nhiều người học nói chung và SV tại Học viện An ninh nhân dân nói riêng chưa làm tốt được kỹ năng này, thường xuyên rơi vào tình trạng nghe mà không hiểu ý nghĩa, hoặc chỉ nghe được âm đơn lẻ, không nghe được cả từ, cả câu. Trong bối cảnh của SV đại học hiện đại, việc áp dụng phương pháp nghe rộng đang trở thành một phần không thể thiếu trong quá trình học tập và phát triển ngôn ngữ của họ. Để cải thiện tình trạng trên, nghe rộng (extensive listening) được xem là một trong những phương pháp dễ áp dụng nhưng đem lại hiệu quả tối ưu. Phương pháp này cũng đã và đang được triển khai cho SV tại Học viện An ninh nhân dân và bước đầu thu nhận được những tiến bộ tích cực trong việc cải thiện kỹ năng nghe hiểu của SV.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nghe hiểu và những khó khăn trong quá trình nghe hiểu của người học

Nghe hiểu là một khía cạnh quan trọng của việc sử dụng ngôn ngữ, đặc biệt là khi tham gia vào giao tiếp và học tập ngôn ngữ mới. Nghe hiểu không chỉ đơn thuần là việc nghe âm thanh mà còn bao gồm việc hiểu và suy nghĩ về thông điệp được truyền đạt. Theo Vandergrift (2007), nghe hiểu là khả năng của người nghe để nhận ra, hiểu và phản ứng đúng đắn đối với thông tin được truyền đạt thông qua ngôn ngữ nói. [3]

Trong “Cách tiếp cận và phương pháp giảng dạy

ngôn ngữ”, Richards và Rodgers (2014) cũng đề cập đến việc nghe hiểu như là một quá trình phức tạp, yêu cầu người nghe không chỉ phải nhận diện và hiểu thông tin cơ bản mà còn phải xử lý và tạo ra ý nghĩa từ thông điệp đó. [1] Điều này bao gồm việc hiểu ngữ cảnh, ngữ pháp, từ vựng và cả ngữ điệu của người nói.

Như vậy, nghe hiểu không chỉ đơn thuần là việc nghe âm thanh mà còn là quá trình nhận biết, hiểu và phản ứng đúng đắn đối với thông tin được truyền đạt qua ngôn ngữ nói. Đây là một kỹ năng quan trọng trong việc học và sử dụng ngôn ngữ mà mỗi người học ngôn ngữ cần phải phát triển và cải thiện.

Tuy khả năng nghe hiểu là một trong những kỹ năng quan trọng nhất trong quá trình học tiếng ngoại, vậy nhưng nhiều người học đã và đang gặp phải nhiều khó khăn trong việc phát triển và cải thiện kỹ năng này.

Thứ nhất, một trong những khó khăn lớn nhất khi nghe hiểu là khả năng nhận diện từ. Đôi khi, người nghe có thể nghe thấy âm thanh một cách rõ ràng nhưng không thể nhận biết được từ đó. Theo Vandergrift (2007), khả năng nhận diện từ yếu kém có thể là kết quả của việc người học không quen với cấu trúc ngôn ngữ mục tiêu hoặc không có đủ vốn từ vựng. [3]

Thứ hai, người học có thể gặp khó khăn với tốc độ xử lý thông tin. Richards và Rodgers (2014) đã chỉ ra rằng mức độ hiểu biết và kỹ năng xử lý thông tin của mỗi người có thể ảnh hưởng đến khả năng nghe hiểu của họ. Khi người nghe không thể xử lý

thông tin đủ nhanh, họ có thể bỏ lỡ các chi tiết quan trọng trong thông điệp.

Thứ ba, sự đa dạng và tốc độ của ngôn ngữ nói cũng có thể tạo ra những thách thức đáng kể cho việc nghe hiểu. Vandergrift (2007) đã lưu ý rằng các đặc điểm như giọng điệu, tốc độ nói và sự đan xen giữa các từ có thể làm cho việc nghe hiểu trở nên khó khăn đối với người học, đặc biệt là đối với những người mới học ngôn ngữ.

Cuối cùng, một khó khăn chung mà nhiều người học gặp phải là thiếu kinh nghiệm và thực hành. Vandergrift (2007) cũng lưu ý rằng việc thiếu kinh nghiệm trong việc nghe các tài liệu âm thanh và thiếu thời gian dành cho việc thực hành có thể gây ra sự không tự tin và giảm khả năng nghe hiểu.

2.2. Phương pháp áp dụng nghe rộng hiệu quả nhằm tăng khả năng nghe hiểu cho SV

2.2.1. Lựa chọn tài liệu nghe phù hợp:

Việc lựa chọn tài liệu nghe phù hợp là một bước quan trọng trong quá trình thực hiện nghe rộng (extensive listening) để phát triển khả năng nghe hiểu cho SV. GV và SV cần chú ý lựa chọn tài liệu nghe phù hợp dựa trên các tiêu chí nhất định như sau. Về trình độ ngôn ngữ, tài liệu nghe phải phù hợp với trình độ ngôn ngữ của SV. Nó không nên quá dễ dàng để không thách thức SV, nhưng cũng không quá khó khăn để gây ra sự nản lòng và mất hứng thú. Về chủ đề quan tâm, SV sẽ cảm thấy hứng thú hơn và tiếp thu thông tin tốt hơn nếu tài liệu nghe liên quan đến các chủ đề họ quan tâm hoặc đang nghiên cứu. Việc lựa chọn tài liệu về sở thích cá nhân, ngành nghề hoặc môn học của SV sẽ giúp họ duy trì sự hứng thú và tích cực trong quá trình học. Về tính đa dạng ngữ cảnh, nên chọn các tài liệu nghe từ nhiều nguồn khác nhau để cung cấp cho SV cơ hội lắng nghe và hiểu biết về các ngữ cảnh khác nhau. Các tài liệu từ cuộc trò chuyện hàng ngày, tin tức, podcast, phỏng vấn, và bài giảng học thuật đều có thể mang lại sự đa dạng và phong phú cho quá trình học tập. Xét về tính tương tác, nên chọn các tài liệu có tính tương tác cao, cho phép SV tham gia vào các hoạt động học tập như trả lời câu hỏi, thảo luận, hoặc thực hiện bài tập đi kèm. Tính tương tác giúp SV tăng cường kỹ năng ngôn ngữ cũng như khả năng giao tiếp và tự tin. Bên cạnh đó, tài liệu nghe nên đi kèm với các phần phản hồi và đánh giá, giúp SV tự đánh giá tiến trình học tập và nhận phản hồi cụ thể để cải thiện khả năng nghe hiểu. Như vậy, việc lựa chọn tài liệu nghe phù hợp là một phần quan trọng của quá trình nghe rộng, đóng vai trò quyết định trong việc thúc đẩy sự phát triển của khả năng nghe hiểu cho SV.

2.2.2. Xác định thời gian và phương tiện học tập:

Khi SV quyết định thực hiện phương pháp nghe rộng để nâng cao khả năng nghe hiểu của mình, việc xác định thời gian và phương tiện học tập là vô cùng quan trọng để đạt được mục tiêu này một cách hiệu quả. Liên quan đến việc xác định thời gian học tập, SV cần xác định thời gian cố định hàng ngày hoặc hàng tuần để dành cho việc nghe và luyện nghe tiếng Anh. Việc này giúp tạo ra thói quen học tập đều đặn và lâu dài. SV cũng cần phân chia thời gian một cách hợp lý giữa việc nghe trong những tình huống hăng ngày và việc nghe các tài liệu chuyên sâu, như phỏng vấn, bài giảng, podcast... Với podcast, SV có thể lựa chọn các podcast về chủ đề mình quan tâm để nghe hàng ngày. Điều này không chỉ giúp cải thiện khả năng nghe mà còn mở rộng vốn từ vựng và kiến thức về các lĩnh vực khác nhau. Với video và phim, việc xem phim hoặc video có phụ đề tiếng Anh không chỉ giúp SV làm quen với cách phát âm và ngữ điệu mà còn cung cấp nguồn tài liệu phong phú để luyện nghe. Với sách nói (audiobooks), SV lựa chọn sách nói trong các thể loại mà SV quan tâm như tiểu thuyết, sách học thuật, tự truyện, v.v. Sử dụng sách nói giúp SV tiếp cận với cách phát âm chuẩn và ngôn ngữ tự nhiên. Bên cạnh đó, phần mềm và ứng dụng học tiếng Anh như các ứng dụng di động hoặc phần mềm trực tuyến có chức năng nghe và luyện nghe để hỗ trợ việc học tập mọi lúc mọi nơi cũng vô cùng hữu ích và tiện lợi giúp SV tăng khả năng nghe hiểu của mình.

2.2.3. Lắng nghe và ghi chú:

Lắng nghe và ghi chú là hai yếu tố quan trọng khi SV áp dụng phương pháp nghe rộng để nâng cao khả năng nghe hiểu của mình. Kết hợp giữa việc lắng nghe chăm chỉ và ghi chép những điểm chính sẽ giúp họ tận dụng tối đa từng buổi nghe và phát triển kỹ năng ngôn ngữ một cách hiệu quả.

Đối với việc lắng nghe, SV cần tập trung và chú ý nhằm tạo ra môi trường yên tĩnh và không bị xao lãng để có thể tập trung vào việc nghe. Họ nên loại bỏ các yếu tố gây phân tâm như điện thoại di động hoặc tiếng ồn từ môi trường xung quanh. Bên cạnh đó, SV cũng cần không ngừng lắng nghe: Mặc dù có thể SV không hiểu hết mọi từ hoặc câu từ lần đầu tiên, nhưng việc tiếp tục lắng nghe và không bỏ cuộc sẽ giúp họ quen dần với âm điệu và cấu trúc ngôn ngữ tiếng Anh.

Để ghi chú tốt, trước hết SV nên quen với việc tóm tắt ý chính. SV nên ghi chú lại những ý chính, thông tin quan trọng hoặc từ vựng mới mà họ gặp trong quá trình nghe. Việc này giúp họ hình thành

lại ý nghĩa tổng thể của nội dung và dễ dàng nhớ sau này. Ngoài ra, SV cũng nên ghi chú về ngữ cảnh sử dụng các từ vựng hoặc cấu trúc ngôn ngữ. Điều này giúp họ hiểu rõ hơn về cách từ được sử dụng trong một tình huống cụ thể.

Kết hợp giữa việc lắng nghe và ghi chú giúp SV không chỉ cải thiện khả năng nghe hiểu mà còn phát triển kỹ năng ghi chép và phân tích ngôn ngữ, từ đó nâng cao trình độ sử dụng tiếng Anh của mình một cách toàn diện.

2.2.4. Thực hành định kỳ và đánh giá tiến trình:

Thực hành định kỳ và đánh giá tiến trình là bước quan trọng khi SV thực hiện phương pháp nghe rộng để nâng cao khả năng nghe hiểu của mình. Việc này giúp SV theo dõi tiến độ học tập của mình, đồng thời điều chỉnh và cải thiện phương pháp học tập một cách có chủ đích.

Đối với tiến trình thực hành định kỳ, SV cần xác định một lịch trình thực hành định kỳ, ví dụ như hàng ngày hoặc hàng tuần, để dành thời gian cho việc nghe các tài liệu tiếng Anh. SV có thể thiết lập mục tiêu cụ thể cho mỗi buổi thực hành, chẳng hạn như hiểu được một số lượng từ vựng mới, nắm vững một khái niệm hay đạt được một mức độ hiểu biết nhất định về chủ đề nào đó.

Bên cạnh đó, việc đánh giá tiến trình cũng rất quan trọng, bao gồm việc tự đánh giá và nhận phản hồi từ bạn học/ GV. SV cần thường xuyên tự đánh giá tiến trình của mình bằng cách kiểm tra khả năng hiểu và nhớ thông tin từ các tài liệu nghe mà họ đã thực hành. Để đảm bảo việc đánh giá khách quan, SV có thể tìm kiếm phản hồi từ giảng viên, bạn bè hoặc người bạn học tiếng Anh khác. Phản hồi này giúp họ nhận biết được những điểm mạnh và điểm yếu của mình, từ đó điều chỉnh phương pháp học tập một cách hiệu quả hơn.

Thực hành định kỳ và đánh giá tiến trình giúp SV duy trì sự nhất quán và phát triển liên tục trong quá trình học tập. Đồng thời, việc đề ra mục tiêu cụ thể và tự đánh giá sẽ giúp họ tạo ra động lực và tinh thần tự giác trong việc nâng cao khả năng nghe hiểu của mình.

2.3. Gợi ý một số trang web hoặc phần mềm hữu ích để thực hành phương pháp nghe rộng nhằm tăng khả năng nghe hiểu cho SV

Podcasts: Các podcast trên các nền tảng như Spotify, Apple Podcasts, và Google Podcasts cung cấp một nguồn tài liệu phong phú về nhiều chủ đề khác nhau, từ tin tức đến giáo dục và giải trí.

Video và phim: YouTube, Netflix, và các trang

web khác cung cấp video và phim với phụ đề tiếng Anh, giúp sinh viên rèn luyện kỹ năng nghe hiểu và phát triển từ vựng thông qua việc xem và nghe.

TED Talks: Các bài diễn thuyết trên TED cung cấp một nguồn tài liệu cực kỳ hữu ích để luyện nghe, với nhiều chủ đề đa dạng từ khoa học đến nghệ thuật và kinh doanh.

Sách nói: Các ứng dụng như Audible cung cấp hàng nghìn sách nói trên nhiều lĩnh vực, giúp sinh viên tiếp cận với cách phát âm chuẩn và ngôn ngữ tự nhiên.

Ứng dụng di động và trang web học tiếng Anh:

Có nhiều ứng dụng di động như Duolingo, Rosetta Stone, và trang web như BBC Learning English cung cấp các bài học nghe và luyện nghe tiếng Anh có cấu trúc và có thể tùy chỉnh theo trình độ của SV.

Những trang web và ứng dụng này cung cấp các tài liệu nghe đa dạng và phong phú giúp SV thực hiện phương pháp nghe rộng một cách hiệu quả để tăng khả năng nghe hiểu của mình.

3. Kết luận

Như vậy, nghe rộng là một phương pháp hiệu quả để tăng khả năng nghe hiểu cho SV. Phương pháp này không chỉ giúp SV cải thiện khả năng nghe hiểu tiếng Anh mà còn mở ra cánh cửa cho sự phát triển toàn diện trong việc sử dụng ngôn ngữ. Phương pháp nghe rộng cho phép SV tiếp cận một loạt các nguồn tài liệu, từ podcast, video, đến sách nói và bài giảng. Điều này giúp họ làm quen với cấu trúc ngôn ngữ và từ vựng trong nhiều ngữ cảnh khác nhau. Bằng cách lắng nghe một cách đều đặn và chăm chỉ, SV có thể cải thiện khả năng nghe hiểu của mình, từ việc nhận biết từ vựng đến việc hiểu rõ ý đồ của người nói. Phương pháp nghe rộng không chỉ giúp cải thiện khả năng nghe hiểu mà còn tăng cường kỹ năng phát âm, từ vựng, ngữ pháp và giao tiếp tự nhiên. Sự đa dạng của các nguồn tài liệu và tính linh hoạt trong việc thực hiện phương pháp nghe rộng khiến quá trình học tập trở nên thú vị và không bao giờ nhàm chán. Phương pháp này phù hợp với mọi trình độ, từ người mới bắt đầu đến những người đã có trình độ tiếng Anh cao.

Tài liệu tham khảo

1. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge University Press.
2. Rost, M. (2011). *Teaching and researching listening*. Routledge.
3. Vandergrift, L. (2007). *Recent developments in second and foreign language listening comprehension research*. *Language Teaching*, 40(3), 191-210.